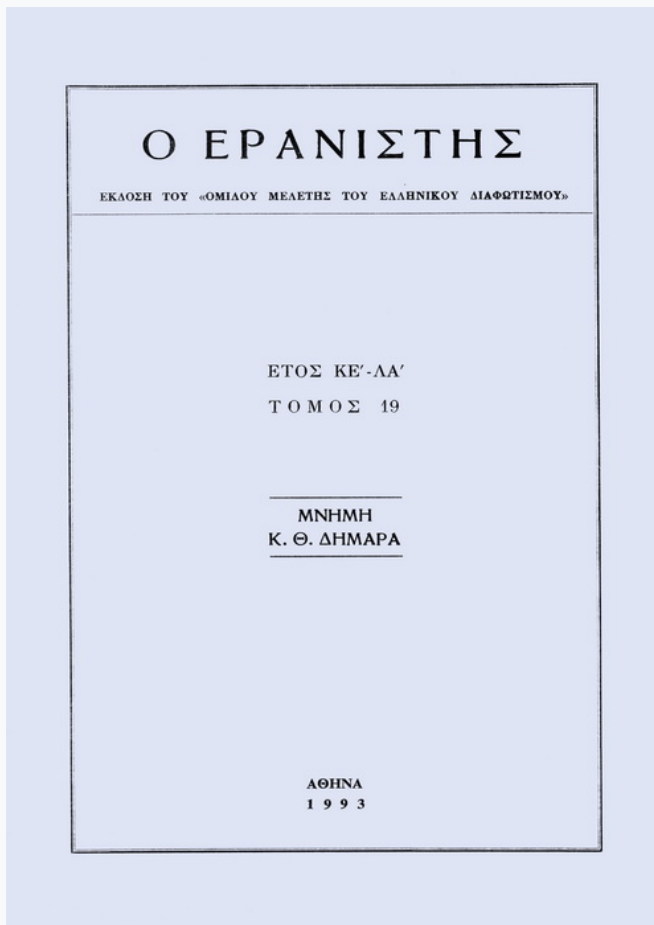

The Gleaner

Vol 19 (1993)

In Memoriam of C. Th. Dimaras

Χρονικά – Ειδήσεις

eranistes eranistes

doi: [10.12681/er.280](https://doi.org/10.12681/er.280)

To cite this article:

eranistes, eranistes. (1993). Χρονικά – Ειδήσεις: • Οι ΙΒ΄ και ΙΓ΄ Γενικές Συνελεύσεις του ΟΜΕΔ
• Τα Διοικητικά Συμβούλια του ΟΜΕΔ των ετών 1989-91 και 1991-93
• Το Ψήφισμα του ΟΜΕΔ για το θάνατο του Κ. Θ. Δημαρά
• Το Συνέδριο του ΟΜΕΔ: η εγκύκλιος
• Βραβείο ΟΜΕΔ στη μνήμη του Κ. Θ. Δημαρά
• Προκήρυξη Βραβείου εκδοτικού οίκου «Γνώση» στη μνήμη του Κ. Θ. Δημαρά
• Εκδήλωση του Κέντρου Οδυσσειακών Σπουδών στη μνήμη του Κ. Θ. Δημαρά (Αθήνα, 28 Μαΐου 1992)
• Τιμητικές εκδηλώσεις του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών στη μνήμη του Κ. Θ. Δημαρά (Αθήνα 17, 18 και 19 Φεβρ. 1993)
• Διεθνές Συνέδριο για τον Διαφωτισμό – Μνήμη Κ. Θ. Δημαρά και Λεανδρου Βρανούση (Βόλος 27-30 Μαΐου 1993)
• 8ο Διεθνές Συνέδριο για τον Διαφωτισμό (Bristol, 21-27 Ιουλίου 1991)
• Αναγγελία συνεδρίων και επιστημονικών συναντήσεων
• Το 9ο Διεθνές Συνέδριο για τον Διαφωτισμό (Münster 23-29 Ιουλίου 1995)
• Επιστημονικό

μνημόσυνο Λέανδρου Βρανούση
. *The Gleaner*, 19, 349–361. <https://doi.org/10.12681/er.280>

Χρονικά - Ειδήσεις

ΟΙ ΙΒ' ΚΑΙ ΙΓ' ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ Ο.Μ.Ε.Δ.

Ἡ ΙΒ' Γ.Σ. τοῦ ΟΜΕΔ πραγματοποιήθηκε στὶς 25 Μαΐου 1989 μὲ πρόεδρο τὸν κ. Ἀλκιβιάδη Μαργαρίτη καὶ θέματα ἡμερησίας διάταξης: 1. Ἀπολογισμὸς ἀπερχόμενου Διοικητικοῦ Συμβουλίου, 2. Ἐκθεση Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς, 3. Ἐκλογή Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς, 4. Μερικὴ ἀνανέωση τοῦ Δ.Σ., 5. Προτάσεις μελῶν.

Στὴν ἀρχὴ τῆς συνεδρίας, ἡ Γενικὴ Γραμματεὺς τοῦ Ὁμίλου κυρία Λουκία Δροῦλια διάβασε τὴν Ἐκθεση πεπραγμένων τῶν ἐτῶν 1986-1988. Ἀναφέρθηκε στὴν ὀλοκλήρωση καὶ κυκλοφορία τοῦ τόμου 18 τοῦ «Ἐρασιστῆ» (1986) καὶ στὴ σκέψη ὁ τόμος 19 νὰ ἀφιερῶθαι στὴν ἐπέτειο τῶν 150 χρόνων ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Ἀδ. Κοραΐ. Ὡς πρὸς τὸν 7ο τόμο τῆς Ἀλληλογραφίας Κοραΐ, ποὺ ἔχει προγραμματιστεῖ νὰ περιλάβει τὰ σχόλια καὶ τὰ εὑρητήρια τῶν ἐπιστολῶν, ἀνακοίνωσε ὅτι τελείωσε σὲ πρώτη φάση ἡ ἀποδελτίωση τῶν κυρίων ὀνομάτων καὶ ἄρχισε ἡ προεργασία τῆς θεματικῆς εὑρητηρίας. Εἰδικὴ ἀναφορὰ ἔκανε στὴν ἔκδοση τοῦ ἔργου τοῦ Νικόλαου Μανροκορδάτου Φιλοθέου Πάρεργα (1989) ποὺ πραγματοποιήθηκε μὲ τὴ φιλολογικὴ ἐπιμέλεια τοῦ κ. Jacques Bouchard, καθηγητῆ στοῦ τμήμα Νέων Ἑλληνικῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Montreal καὶ μέλους τοῦ ΟΜΕΔ, καὶ μὲ πρόλογο τοῦ Κ. Θ. Δημαρᾶ. Ἡ ἔκδοση ἐπιχορηγήθηκε κατὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος ἀπὸ τὴν Καναδικὴ Κυβέρνηση, μὲ τὴ διαχειριστικὴ ὑποστήριξη τοῦ Κέντρου Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν τοῦ Ε.Ι.Ε. Ἡ

Γ.Γ. ἀνακοίνωσε τὴν ἀπόφαση τοῦ Δ.Σ. νὰ διανεμηθεῖ ὁ τόμος δωρεὰν στὰ ταμιακῶς τακτοποιημένα μέλη. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπικοινωνία μὲ τὴν Société Internationale du 18e siècle, ἀνέφερε ὅτι ὁ ΟΜΕΔ ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὴ Γενικὴ Γραμματεὺς τοῦ στὶς ἀκόλουθες ἐκδηλώσεις: στὶς συναντήσεις τῆς Διεθνoῦς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπου συζητήθηκε ἡ ὀργάνωση τοῦ 7ου Διεθνoῦς Συνεδρίου τοῦ Διαφωτισμοῦ (Βουδαπέστη 1986), στὶς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου, στὶς ὁποῖες ἔλαβαν μέρος μὲ ἀνακοινώσεις ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἴδια καὶ τὰ μέλη τοῦ Ὁμίλου Ἄννα Ταμπάκη καὶ Δημ. Ἀποστολόπουλος, καὶ μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν στὴ Γενικὴ Συνέλευση τῆς Ἐταιρείας, ὅπου ἐξελέγη τὸ νέο Δ.Σ. μὲ πρόεδρο τὸν καθ. Robert Darnton (Βουδαπέστη 1987), καὶ τέλος στὴ συνάντηση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς ὅπου τέθηκαν τὰ ὀργανωτικὰ ζητήματα τοῦ 8ου Διεθνoῦς Συνεδρίου στοῦ Bristol τῆς Ἀγγλίας (Λισαβόνα 1988). Κλείνοντας τὸν ἀπολογισμὸ ἡ Γ.Γ. ὑπενθύμισε τὴ συμπαράσταση τοῦ ΚΝΕ/ΕΙΕ στοῦ ἔργο τοῦ Ὁμίλου, τὸν ὁποῖο φιλοξενεῖ στοὺς χώρους του καὶ στὸν ὁποῖο παρέχει πρόθυμα γραμματειακὴ ὑποστήριξη. Οἱ ἐργασίες τῆς Γ.Σ. συνεχίστηκαν μὲ τὴν παρουσία τῶν οἰκονομικῶν στοιχείων γιὰ τὰ χρόνια 1986-1988 καὶ τὴν ἀνάγνωση τῆς Ἐκθεσης τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς. Στὴ συζήτηση ποὺ ἀκολούθησε προτάθηκαν διάφοροι τρόποι γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἐνίσχυση τοῦ Ὁμίλου, τὴν διεύρυνση τῶν δραστηριοτήτων του,

τήν ενεργοποίηση των μελών του, την τακτική κυκλοφορία του («Εραμιστή») κ.ά. Ἀμέσως μετά ἄρχισε ἡ διαδικασία γιὰ τὴν ἀνάδειξη τριῶν μελών τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ πέντε νέων τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Ἀπὸ τοὺς προταθέντες γιὰ τὸ Δ.Σ. ἐποψηφίοντο ὁ ἰδρυτῆς καὶ ἐπίτιμος Πρόεδρος τοῦ ΟΜΕΔ Κ. Θ. Δημαρᾶς δὲν ἀποδέχτηκε τὴν ἐποψηφιότητά του τονίζοντας ὅτι θὰ συνεχίσει νὰ συμπαρίσταται στὸν Ὅμιλο καὶ ἀπὸ τὴ θέση τοῦ ἀπλοῦ μέλους. Σύμφωνα μὲ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ψηφοφοριῶν στὴν Ε.Ε. ἐξελέγησαν οἱ Κώστας Λάμπας, Ἀγαμέμνων Τσελίκας καὶ Μάνος Χαριτάτος, καὶ στὸ Δ.Σ. οἱ Λουκία Λρούλια, Βασίλειος Σφρόδερας, Γιώργος Ἀλισανδράτος, Ἐμμανουὴλ Φραγκίσκος καὶ Δημήτριος Ἀποστολόπουλος. Μὲ τὴν ἀνακοίνωση τῶν ἀποτελεσμάτων ἡ IB Γ. Συνέλευση περάτωσε τὶς ἐργασίες τῆς.

Ἡ ΙΓ' Γ.Σ. πραγματοποιήθηκε σὲ ἐπαναληπτικὴ συνεδρία στὶς 30 Μαΐου 1991 μὲ πρόεδρο τὸν κ. Κωνστ. Σερεπίσο καὶ μὲ ἡμερήσια διάταξη παρόμοια τῆς προηγούμενης. Στὴν Ἐκθεση πεπραγμένων τῶν ἐτῶν 1988-1991 ἡ Γ.Γ. κυρία Λ. Λρούλια, ἀφοῦ ἐπισήμανε τὶς ἀδυναμίες καὶ τὶς καθυστερήσεις στὸ ἐκδοτικὸ πρόγραμμα τοῦ ΟΜΕΔ («Εραμιστής»), Ἀλληλογραφία Κοραῆ), ἀνακοίνωσε ὀρισμένες εὐδαίμονες προοπτικὲς γιὰ τὴν πορεία τῶν ἐκπαιδευτικῶν αὐτῶν: χάρις στὶς ἀξιωματικὲς πωλήσεις τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ὁμίλου καὶ στὴν ἐπιχορήγηση 500.000 δραχμῶν ἀπὸ τὴν Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ποῦ ἐξασφαλίστηκε ὕστερα ἀπὸ ἐνέργειες τοῦ Προέδρου τοῦ Δ.Σ. κ. Βασ. Σφρόδερα, τὰ οἰκονομικὰ μποροῦν νὰ καλύψουν τὶς δαπάνες ἐκδόσεως τοῦ ἐπόμενου τόμου τοῦ («Εραμιστή»), ἐνῶ μέλη τοῦ Δ.Σ. ἐκδήλωσαν ἤδη ἐνδιαφέρον νὰ ἀναλάβουν τὸ ἐκδοτικὸ βή-

ρος τοῦ περιοδικοῦ. Ἐξάλλου, οἱ συνεργάτες τοῦ 7ου τόμου τῆς Ἀλληλογραφίας Κοραῆ συντονίζονται τὶς προσπάθειές τους ὥστε νὰ προετοιμαστῆ γρηγορότερα γιὰ τὸ τυπογραφεῖο. Στὴ συνέχεια ἡ Γ.Γ. ἀναφέρθηκε στὴν πρωτοβουλία τοῦ Ὁμίλου νὰ διευκολύνει ὡς συγχρηματοδότης τὴ ροὴ χρηματοδότησης, μὲ κοινὸν τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ, πρὸς τὸ πρόγραμμα «Συγκρότηση καὶ διεύθυνση τῆς ἐθνικῆς βιβλιογραφίας ἡμερησίων καὶ περιοδικῶν ἐκδόσεων» πὸν διεξάγεται στὰ πλαίσια τοῦ ΚΝΕ/ΕΙΕ ἀπὸ τὸν κ. Λεωτέρη Καρνάτογλου. Τέλος ἐνημέρωσε τὰ μέλη τῆς Γ.Σ. γιὰ τὴ συμμετοχὴ τοῦ ΟΜΕΔ στὶς δραστηριότητες τῆς Société Internationale du 18e siècle: στὴ σύνοδο τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς (Ὁξφόρδη 1990) τὸν Ὅμιλο ἐκπροσώπησε τὸ μέλος τοῦ Δ.Σ. κ. Δημ. Ἀποστολόπουλος. Τὰ κύρια θέματα πὸν ἀπασχόλησαν τὴν Ε.Ε. ἦσαν ἡ ὀργάνωση τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου τοῦ Διαφωτισμοῦ στὸ Bristol (Ἰούλιος 1991), ἡ διοργάνωση τοῦ Σεμιναρίου («Ἀνατολὴ - Δύση») γιὰ νέους ἐπιστήμονες (Ὁξφόρδη, Ἰούλιος 1991) καὶ οἱ ἐκλογὲς στὴ Διεθνή Ε.Ε. Μετὰ τὸν ἀπολογισμὸ τῶν ἐτῶν 1988-91 διαβάστηκε ὁ Ἰσολογισμὸς καὶ ἡ Ἐκθεση τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἀκολούθησε συζήτηση γιὰ τὶς πιθανότητες χρηματοδότησης τοῦ ΟΜΕΔ ἀπὸ κρατικοὺς καὶ ἄλλους φορεῖς καὶ τὴν ἀνάγκη ἐντατικοποίησης τῶν δραστηριοτήτων του, ἂν θέλει νὰ ἔχει λόγο ὑπάρξεως. Στὴ συνέχεια διεξήχθησαν οἱ ψηφοφορίες γιὰ τὴ σύνθεση τῆς Ε.Ε. καὶ τὴν ἀνανέωση τοῦ Δ.Σ., σύμφωνα μὲ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ὁποίων ἡ μὲν Ε.Ε. παρέμεινε ἡ ἴδια, στὸ δὲ Δ.Σ. εἰσηλθάν ὡς νέα μέλη οἱ Ἄννα Ταμπάκη, Φίλιππος Ἡλιού, Γιάννης Καρᾶς καὶ Παναγιώτης Μιχαηλάκης.

ΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ Ο.Μ.Ε.Δ. ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1989-91 ΚΑΙ 1991-93

Μετά τις άρχαιρεσίες της 25.5.1989 τὰ παραμένοντα και τὰ νεοεκλεγέντα μέλη τοῦ Δ.Σ. συνήλθαν και συγκροτήθηκαν σὲ σῶμα ὡς ἑξῆς: Βασ. Σφινρόερας Πρόεδρος, Α. Βρανούσης Ἀντιπρόεδρος, Λουκία Δρούλια Γεν. Γραμματέας, Ἀλέξης Πολίτης Ταμίας, Παν. Μιχαηλάρης Εἰδ. Γραμματέας, Γεώργ. Ἀλισανδροάτος, Δημ. Ἀποστολόπουλος, Φίλ. Ἡλιού, Ἐμμ. Φραγκίσκος μέλη.

Ἐξάλλου τὸ νέο Δ.Σ. πὸν προήλθε

ἀπὸ τις άρχαιρεσίες της 30.5.1991, ἔπειτα ἀπὸ δήλωση τῆς κυρίας Δρούλια ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ διατηρήσει τὴ θέση τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα, συγκροτήθηκε ὡς ἑξῆς: Βασ. Σφινρόερας Πρόεδρος, Ἐμμ. Φραγκίσκος Ἀντιπρόεδρος, Δημ. Ἀποστολόπουλος Γενικός Γραμματέας, Παν. Μιχαηλάρης Ταμίας, Ἄννα Ταμπάκη Εἰδ. Γραμματέας, Γεώργ. Ἀλισανδροάτος, Λουκία Δρούλια, Φίλ. Ἡλιού, Γιάννης Καρᾶς μέλη.

ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ Ο.Μ.Ε.Δ. ΓΙΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑ

ἌΟμιλος Μελέτης
τοῦ Ἑλληνικοῦ Διαφωτισμοῦ

Ψήφισμα

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ ἌΟμιλου Μελέτης τοῦ Ἑλληνικοῦ Διαφωτισμοῦ μετὸ ἄγγελμα τοῦ θανάτου τοῦ ἰδρυτῆ και ἐπιτίμου Προέδρου του

Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑ

συνεδρίασε ἐκτάκτως και ἀποφάσισε:

1. Νὰ μεταβεῖ στὸ Παρίσι ὁ Γ. Γραμματέας και νὰ καταθέσει στὴ σορὸ του στεφάνι δάφνης.

2. Νὰ ἐκφράσει συλλυπητήρια στὴν οἰκογένεια τοῦ θανόντος.

3. Νὰ καθιερώσει τὴ βράβευση ἔργων πὸν προάγον τὴ μελέτη τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ.

4. Νὰ ὀργανώσει ἐπιστημονικὸ συνέδριο και νὰ ἀφιερῶσει στὴ μνήμη του τὸν προσεχῆ τόμο τοῦ περιοδικοῦ («ἌΟ Ἐρανιστής»).

5. Νὰ δημοσιευτεῖ τὸ παρὸν στὸν τύπο.

ἌΑθήνα 18 Φεβρουαρίου 1992

ἌΟ Πρόεδρος ἌΟ Γ. Γραμματέας
Βασ. Σφινρόερας Α. Γ. Ἀποστολόπουλος

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ Ο.Μ.Ε.Δ.: Η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ἌΑθήνα 1 Σεπτεμβρίου 1992

Πρὸς τὰ μέλη τοῦ ΟΜΕΔ

Σύμφωνα μετὸ ἀπόφαση τοῦ Δ.Σ., ὁ ἌΟμιλὸς μας πρόκειται νὰ διοργανώσει τριήμερο διεθνὲς συνέδριο στὸ τέλος Σεπτεμβρίου 1993 γιὰ νὰ τιμήσει τὴ μνήμη τοῦ ἰδρυτῆ και ἐπιτίμου προέδρου τοῦ ΟΜΕΔ Κ. Θ. Δημαρᾶ.

ἌΗ θεματικὴ τοῦ συνεδρίου ἀποφασίστηκε νὰ εἶναι εἰδύτερη ἀπὸ τὸ ἀντικείμενο τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ ἔτσι ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ καλυφθεῖ τὸ εἰ-

ρος τῶν θεμάτων μετὰ τὰ ὀποῖα ἀσχολήθηκε ὁ τιμώμενος και νὰ καταστεί δυνατὴ ἡ συμμετοχὴ ἔρευνητῶν πὸν διασταυρώθηκαν μετὸ ἔργο τοῦ Κ. Θ. Δημαρᾶ.

Μολοντί τὸ θέμα τοῦ συνεδρίου θὰ ὀριστικοποιηθεῖ ἀφοῦ ἔχουμε και τὴν ἀνταπόκριση τῶν μελῶν τοῦ ΟΜΕΔ, ὁ προσωρινὸς του τίτλος εἶναι «Νεοελληνικὴ παιδεία και κοινωνία».

Παρακαλοῦνται τὰ μέλη νὰ δηλώσουν συμμετοχὴ ὡς τὴν 30ῆ Νοεμβρίου 1992 ἀναφέροντας και τὸν τίτλο τῆς ἀνακοίνωσης πὸν ἐπιθυμοῦν νὰ παρουσιάσουν.

Υπεύθυνοι για την προετοιμασία και την οργάνωση του συνεδρίου ορίστηκαν τα μέλη του Α.Σ. του Όμιλου μας κύριοι Δ. Γ. Αποστολόπουλος, Φίλιππος Ήλιού, Π. Α. Μιχαλάκης και Έμμ. Ν. Φραγκίσκος.

Με φιλικούς και συναδελφικούς χειρισμούς

Ο Πρόεδρος Ο Γ. Γραμματέας
Βασ. Σφινδόρας Δ. Γ. Αποστολόπουλος

ΒΡΑΒΕΙΟ Ο.Μ.Ε.Δ. ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑ

Το Α.Σ. του ΟΜΕΔ ανακοίνωσε, στο Ψήφισμα που εξέδωσε με το έγγραφο του θανάτου του Κ. Θ. Δημαρά, την απόφασή του να καθιερώσει τη βράβευση

έργων που προάγουν τη μελέτη του Νεοελληνικού Διαφωτισμού. Οι ειδικότεροι όροι για την απονομή του «Βραβείου Κ. Θ. Δημαρά» θα δημοσιοποιηθούν προεχώς.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΒΡΑΒΕΙΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ «ΓΝΩΣΗ» ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑ

Οι εκδόσεις «Γνώση» για να τιμήσουν τη μνήμη του Κ. Θ. Δημαρά προκήρυξαν ετήσιο Βραβείο «για τη συγγραφή μελετών που προάγουν την έρευνα και τη γνώση της νεοελληνικής ιστορίας σε όλες της τις διαστάσεις και σε όλες τις εκδοχές της (πολιτισμός - παιδεία - λογοτεχνία - οικονομία - δημογραφία - νοστοροπίες και συμπεριφορές)».

Το βραβείο μπορούν να διεκδικήσουν Έλληνες και ξένοι μελετητές με ανέκ-

δοτα πρωτότυπα έργα γραμμένα στην ελληνική γλώσσα.

Το βραβείο θα απονέμεται κάθε Φεβρουάριο, επέτειο του θανάτου του Κ. Θ. Δημαρά, και θα συνοδεύεται από τη χορηγία ενός εκατομμυρίου δραχμών. Η πρώτη απονομή θα γίνει τον Φεβρουάριο του 1994.

Για περισσότερες πληροφορίες: Εκδόσεις «Γνώση», Ίπποκράτους 31, 106 80 Αθήνα. Τηλ. 362 0941, 362 1194. Fax. 360 5910.

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑ

(Αθήνα, 28 Μαΐου 1992)

Το Κέντρο Οδυσσειακών Σπουδών Ίθιακης οργάνωσε στις 28 Μαΐου 1992 εκδήλωση στο Αμφιθέατρο του Γαλλικού Ίνστιτούτου για να τιμήσει τη μνήμη του Κ. Θ. Δημαρά.

Στο πρόσωπο του Κ. Θ. Δημαρά το Κέντρο Οδυσσειακών Σπουδών είχε βρει έναν πολύτιμο φίλο και συμπαραστάτη: είχε λάβει μέρος στο Δ' διεθνές

συνέδριο για την Οδύσσεια, τον Σεπτέμβριο του 1984, με εισήγηση που είχε τον τίτλο «Δύο δεκαετίες όμηρικών φροντίδων (1860-1880) στην Ελλάδα. Το όμηρικό τραγούδι και το κλέφτικο» (Ιλιάδα και Οδύσσεια. Μύθος και Ιστορία. Από τα πρακτικά του Δ' συνεδρίου για την Οδύσσεια, Ίθιακη 1986, 171-185). Ακόμα, είχε διδάξει σε ένα από

τὰ Σεμινάρια πὸν διοργανώνει τὸ Κέντρο κάθε χρόνο γιὰ τοὺς καθηγητὲς τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσης. Ἀργότερα, ὁ Κ. Θ. Δημαρᾶς θέλησε νὰ συνδέσει οργανικότερα τὶς ἔρευνές του μὲ τὸ Κέντρο. Ζήτησε, καὶ τὸ Δ.Σ. τὸ ἀποδέχτηκε, νὰ περιληφθεῖ στὶς δραστηριότητες τοῦ Κέντρου Ὀδυσσειακῶν Σπουδῶν καὶ ἡ μελέτη τοῦ περιηγητισμοῦ καὶ νὰ ἀναλάβει ὁ ἴδιος τὴ διεύθυνση τῶν σχετικῶν ἐρευνῶν. «... καθὼς εἶχα τὴν τύχη νὰ παρακολουθήσω τὶς δραστηριότητες τοῦ Κέντρου Ὀδυσσειακῶν Σπουδῶν... ἀναλογίσθηκα ὅτι μέσα στὴν ἀποστολή του θὰ ἐταίριαζε ἐντελῶς νὰ ἐνταχθεῖ καὶ ἡ μελέτη τοῦ περιηγητισμοῦ. Σύμβολο καὶ προστάτης ἄγιος τοῦ περιηγητισμοῦ, ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια, ἐστάθηκε ὁ Ὀδυσσεύς: συνώνυμο τῶν περιπετειῶν τοῦ ταξιδιώτη ἐστάθηκε ἀνέκαθεν ἡ Ὀδύσεια». Σὲ αὐτὸ τὸ σκεπτικὸ εἶχε στηρίξει ὁ Κ. Θ. Δημαρᾶς τὴν πρότασή του.

Ὁ πρῶτος καρπὸς αὐτῆς τῆς συνεργασίας ἦταν ἡ διοργάνωση μιᾶς ἡμερίδας, τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1987 στὸ πλαίσιο τοῦ Ε' διεθνοῦς συνεδρίου τοῦ Κέντρου (οἱ εἰσηγήσεις πὸν παρουσιάστηκαν στὴν ἡμερίδα ἐκδόθηκαν μὲ τὸν

τίτλο Περιηγητισμὸς στὴν Ἰθάκη, Ἰθάκη 1990).

Ὁ δεύτερος καρπὸς ἦταν ἡ διοργάνωση ἐνὸς διεθνοῦς συνεδρίου μὲ θέμα τὸν Περιηγητισμὸ καὶ τὴν Ἀρχαιολογία, πὸν εἶχε προγραμματιστεῖ γιὰ τὰ τέλη Μαΐου 1992. Τὸ ἄγγελμα τοῦ θανάτου τοῦ Κ. Θ. Δημαρᾶ ματαίωσε τὴ διεξαγωγὴ τοῦ συνεδρίου. Τὸ Κέντρο ὅμως, γιὰ νὰ τιμήσει τὴ μνήμη του, ζήτησε ἀπὸ τὴν Jacqueline de Romilly νὰ παρουσιάσει τὴν εἰσήγησή πὸν θὰ ἔκανε στὸ συνέδριο ἐκεῖνο μὲ θέμα «Voyages et connaissance du passé dans la Grèce antique». Τὴν ὁμιλίαν παρουσίασε ὁ πρόεδρος τοῦ Κέντρου καθηγητὴς Φάνης Ι. Κακριδῆς, ἐνῶ ἡ ὑπογραφομένη, γενικὴ γραμματέας τοῦ Κέντρου, μίλησε γιὰ τὰ σχέδια τοῦ Κ. Θ. Δημαρᾶ τὰ σχετικὰ μὲ τὴ μελέτη τοῦ περιηγητισμοῦ. Τὴν ἐκδήλωση ἔκλεισε ἡ ἀκαδημαϊκὸς Jacqueline de Romilly, πὸν μὲ τὴν εἰσηγήσή της συνδύασε θανάσια τὴν ἀρχαιολογία μὲ τὴν πρόσημη περιηγητικὴ φιλολογία, τὸ κύριο δηλαδὴ ἀντικείμενο τοῦ Κέντρου Ὀδυσσειακῶν Σπουδῶν μὲ τὰ ἐρευνητικὰ ὁράματα τοῦ Κ. Θ. Δημαρᾶ.

Μάχη Παύζη-Ἀποστολοπούλου

ΤΙΜΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑ

(ἸΑθῆνα 17, 18 καὶ 19 Φεβρουαρίου 1993)

Παλαιότεροι καὶ νεότεροι συνεργάτες, συνάδελφοι καὶ μαθητὲς συγκεντρώθηκαν ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρες στὸ ἀμφιθέατρο «Λεωνίδα Ζέρβας» τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρυματὸς Ἐρευνῶν γιὰ νὰ τιμήσουν, ἕνα ἀκριβῶς χρόνο μετὰ τὸ θάνατό του, τὴ μνήμη τοῦ Κ. Θ. Δημαρᾶ, προσπαθώντας ὁ καθένας, μὲ τὶς δικές του γνώσεις καὶ ἐμπειρίες, τὴ συναισθηματικὴ του φόρτιση, νὰ φωτίσει τὴν προσωπικότητα τοῦ τιμωμένου, νὰ προσκομίσει μαρτυρίες γιὰ τὴ δράση του, νὰ συμβάλει

στὴν κατανόηση τοῦ πρωτοποριακοῦ τοῦ ἔργου.

Τὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν μὲ ἀπόφαση τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου του ἀφιέρωσε στὸν τιμώμενο, συνδροντὴ καὶ πρῶτο Διευθύνοντα Σύμβολό του, τὴ Βιβλιοθήκη τῶν Περιοδικῶν σὲ ἀναγνώριση τῆς προσφορᾶς του στὴ συγκρότησή της καὶ στὴν ἔρευνα γενικότερα. Γιὰ τὴν τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τῆς μαρμάρινης ἀφιερωτικῆς ἐπιγραφῆς ὁργανώθηκε στὶς 17 Φεβρουαρίου τιμητικὴ

ἐκδήλωση ὅπου ὁ Πρόεδρος τοῦ Α.Σ. τοῦ Ε.Ι.Ε. καθηγητῆς κ. Ν. Ἀθανασιάδης καὶ ὁ Διευθύνων Σύμβουλος καθηγητῆς κ. Κ. Σέκερης στὶς προσφωνήσεις τοὺς ἀναφέρθηκαν στὰ ἱστορικά τοῦ Ἰδρυμάτος, τὴν εὐοίωνη στιγμή τῆς γένεσης ἐνὸς καινούριου πνευματικοῦ φορέα μὲ τὶς προσωπικότητες τῆς ἐπιστήμης ποὺ τὸν πλαισίωσαν ἀπὸ τὴν ἀρχή, στὴ σημασία τῆς συγκρότησης τῆς μοναδικῆς σὲ σύλληψη καὶ εὐδύτητα Βιβλιοθήκης τῶν Περιοδικῶν, ἡ ὁποία ἀπέτελεσε στὰ χρόνια ποὺ δημιουργήθηκε ἕνα ἀξιόλογο πολιτισμικὸ γεγονός, καὶ τέλος μίλησαν γιὰ τὴν ὅλη πορεία τοῦ Ἰδρυμάτος. Ὁ καθένας ἀπὸ τὴ σκοπιὰ του ἐπισήμανε τὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζει τὸ Ἰδρυμα σήμερα, τὶς προοπτικὲς του ἔτσι ὅπως τὶς ὁραματίζονται ὅσοι ἐργάζονται στοὺς χώρους του καὶ τὴ δυνατότητα νὰ παίξει τὸν κοινωνικὸ του ρόλο συμβάλλοντας ἀποφασιστικὰ στὴν τρέχουσα ἐπιστημονικὴ καὶ πολιτισμικὴ ζωὴ τῆς χώρας, ἐφόσον βέβαια βιώνει τὴν ἀναγκαία συμπαράσταση τῆς Πολιτείας. Τὸ ὅλο σκεπτικὸ τῆς δημιουργίας τοῦ νέου φορέα, τὶς προσδοκίες καὶ τὶς ἐπιστημονικὲς ἐπιδιώξεις τῶν πρώτων ἰδρυτῶν καθὼς καὶ προσωπικὲς μαρτυρίες γιὰ τὸν τιμῶμενο παρουσίασε στὴν προσφώνησή του ὁ ἀκαδημαϊκὸς καθηγητῆς κ. Γιάνκος Πεσμαζόγλου, μὲ τὴν ἀμεσότητα τοῦ συνιδρυτῆ ποὺ ἔζησε ἀπὸ κοντὰ τὴν πορεία τοῦ Ἰδρυμάτος στὰ πρῶτα του βήματα. Στὴ συνέχεια μίλησε ἡ ὑπογραφομένη μὲ θέμα «Κ. Θ. Δημαρᾶς: Ἀπὸ τὴ θεωρία στὴν πράξη», θέλοντας νὰ ὑπογραμμίσει τὸν ἀθρόοβο ἀλλὰ καὶ ἐπίμονο τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ὁ Δημαρᾶς ἔκανε πράξη τὶς θεωρητικὲς του θέσεις. Γιὰ τὸν Δημαρᾶ ἡ ἴδρυση ἐνὸς Κέντρου νεοελληνικῶν ἐρευνῶν ὑπῆρξε ἕνα ὄραμα τοῦ 1942 ποὺ μπόρεσε τελικὰ νὰ πραγματοποιηθεῖ εἰκοσι περὶπου χρόνια ἀργότερα.

Ἡ ὅλη ἐκδήλωση ἔκλεισε μὲ τὴν προ-

σφώνηση τοῦ κ. Βασίλη Κοττογιαννόπουλου, Ὑπουργοῦ Βιομηχανίας, Ἐνέργειας καὶ Τεχνολογίας, ὁ ὁποῖος ἀναφέρθηκε στὸ πνευματικὸ ἔργο τοῦ τιμῶμενου, ἐπισημαίνοντας τὴ σημαντικὴ συμβολή του στὰ θέματα τῆς παιδείας καὶ τῆς ἐκπαίδευσης τοῦ τόπου καί, τέλος, ἀποκάλυψε τὴν ἐντοχισμένη ἔξω ἀπὸ τὴ Βιβλιοθήκη τῶν Περιοδικῶν ἀφιερωτικὴ ἐπιγραφή. Ἴσως ἦταν ἡ μόνη φορὰ ποὺ ἡ ἑλληνικὴ Πολιτεία ἀναγνώρισε καὶ τίμησε δημόσια τὴν πνευματικὴ προσωπικότητα τοῦ Κ. Θ. Δημαρᾶ.

Στὶς 18 καὶ 19 Φεβρουαρίου ἀκολούθησε ἡ Ἐπιστημονικὴ Συνάντηση ποὺ ὁργανώθηκε ἀπὸ τὸ Κέντρο Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν Ε.Ι.Ε. μὲ στόχο, πέρα ἀπὸ τὴν παρουσίαση τῆς πνευματικῆς βιογραφίας τοῦ Δασκάλου, νὰ ἀναζητηθεῖ καὶ νὰ φωτιστεῖ ἡ καινοτομία στοὺς ἐπιμέρους τομείς τοῦ συνολικοῦ του ἔργου καὶ νὰ ἐπισημανθεῖ ὁ ἀπόηχος τῶν ἐπιδράσεων καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ποὺ οἱ νέες προσεγγίσεις—οἱ διαδοχικὲς προσεγγίσεις—καὶ ἡ νέα μεθοδολογία τοῦ «μοναχικοῦ ἐπιστήμονα» ἐπέφεραν στὶς νεοελληνικὲς σπουδές. Φυσικὰ, οἱ φιλόδοξοι στόχοι, ποὺ διατυπώθηκαν πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτῆ στὴν ἐγκύκλιο ποὺ συνέταξε ὁ Σπ. Ἀσδραχᾶς, δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ ἐπιτευχθοῦν τόσο σύντομα. Αὐτὸ ἦταν γνωστὸ στοὺς ὁργανωτὲς ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἐδωσαν ὅμως, ὅπως ἐπιδιώχθηκε, μὴ κατενθνητήρια γραμμὴ καὶ βοήθησαν νὰ ἀρχίσει μὴ συστηματικότερη μελέτῃ τῆς σκέψης καὶ τῆς μεθοδολογικῆς προσέγγισης τοῦ Δημαρᾶ στὰ θέματα τῆς παιδείας, τῆς ἰστορίας τῶν συλλογικῶν συνειδήσεων, ὅπως προτιμοῦσε νὰ ἀποκαλεῖ τὸ χῶρο τὸν ὁποῖο θεράπευε, προκαλώντας συνάμα καὶ τὶς ἀντίστοιχες συζητήσεις.

Ἡ θεματικὴ τῆς Συνάντησης χωρίστηκε στοὺς ἀκόλουθους τέσσερις ἄξονες, στοὺς ὁποίους ἐντάχθηκαν οἱ ἀνακινώσεις τῶν εἰκοσιεῖνα ὁμιλητῶν:

Α' Ἡ πνευματικὴ του βιογραφία, Β' Οἱ ἀναλυτικὲς κατηγορίες, Γ' Οἱ τρόποι τῆς πνευματικῆς του παρέμβασης καὶ Δ' Τὰ μείζονα θέματα καὶ οἱ συναντήσεις. Οἱ ἀνακωινώσεις προβλέπεται νὰ τεπωθοῦν σύντομα στὰ Πρακτικὰ τῆς Συνάντησης ὥστε, ὅπως ἐλπίζεται, νὰ παρουσιαστοῦν στὴ δεύτερη ἐπέτειο τῆς μνήμης τοῦ τιμωμένου. Ὅσο, ὅμως, καὶ ἂν ἐξασφαλίζεται ἡ πληροφόρηση τῆς ἐπιστημονικῆς κοινότητας ἀπὸ τὴν ἔκδοση τῶν κειμένων πὸν διαβάστηκαν καὶ συζητήθηκαν, τὰ Πρακτικὰ τῆς Συνάντησης δὲν θὰ μπορέσουν νὰ ἀποδώσουν τὴν ἀτμόσφαιρα πὸν δημιουργήθηκε, τὸ ἰδιαιτέρο αὐτὸ κλίμα πὸν συνέδεσε τοὺς ὀ-

μιλητὲς μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀκροατῶν σ' αὐτὸ τὸ πνευματικὸ προσκύημα, στὸ ὁποῖο ἡ φυσικὴ ἀπουσία τοῦ Δασκάλου δὲν ἔσβηνε τὴν αἴσθηση τῆς ἔντονης παρουσίας του. Σ' αὐτὸ ἴσως συντελοῦσε καὶ ἡ μικρὴ ἔκθεση πὸν περιλάμβανε, μαζὶ μὲ ἀντιπροσωπευτικὰ κείμενά του, χαμογελαστὲς φωτογραφίες του, ἀδιάψευστους μάρτυρες τῆς δεκτικότητάς του νὰ ξεπεράσει στὰ τελευταῖα χρόνια τὴν ἀνησυχία τοῦ «μιστοῦ ἐγὼ» παραχωρώντας προσωπικὲς συνεντεύξεις καὶ ἐπιτρέποντας στοὺς οἰκείους καὶ φίλους νὰ τὸν ἀποτυπώνουν τεχνικὰ, βοηθώντας ἔτσι τὴν ἐσωτερικὴ μνήμη τοῦ καθενός.

Λουκία Δροῦλια

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟ
ΜΝΗΜΗ Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑ ΚΑΙ ΛΕΑΝΔΡΟΥ ΒΡΑΝΟΥΣΗ
(Βόλος 27-30 Μαΐου 1993)

«Ὁ Νεοελληνικὸς Διαφωτισμὸς», εἰδικότερα «Οἱ εὐρωπαϊκὲς ἰδέες καὶ ὁ ἀναγεννώμενος ἑλληνισμὸς», ἀποτέλεσε τὸ θέμα τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου πὸν ὀργάνωσαν ἀπὸ τὶς 27 ἕως τὶς 30 Μαΐου στὸ Βόλο τὸ Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας σὲ συνεργασία μὲ τὸ Πανεπιστήμιο Ἰωαννίνων καὶ τὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν.

Τὸ Συνέδριο ἦταν ἀφιερωμένο στὴ μνήμη τοῦ Κ. Θ. Δημαρᾶ καὶ τοῦ Λεάνδρου Βρανούση.

Μετεῖχαν ἐρευνητὲς ἀπὸ διάφορες πόλεις τῆς χώρας μας, ἀπὸ ὅλα σχεδὸν τὰ πανεπιστημιακὰ κέντρα, ὅπως καὶ ἀπὸ τὴν Κέπρο, καθὼς καὶ ξένοι ἐπιστήμονες, ἐνὼ τὶς ἐργασίες του παρακολούθησαν καὶ πολλοὶ πνευματικοὶ ἄνθρωποι τοῦ Βόλου.

Τόσο στὶς ἀνακωινώσεις ὅσο καὶ στὶς προγραμματισμένες παρεμβάσεις —συνολικὰ 34—, ἀλλὰ καὶ στὶς ὀμιλίες, συμπληρώσεις, τοποθετήσεις κτλ. τῶν παρενρρισκομένων, ἐξετάστηκαν σὲ βάθος θέματα ἀφορῶντα τὴν ἐπιστημονικοφιλοσοφικὴ καὶ κοινωνικοπολιτικὴ σκέψη

καθὼς καὶ τὶς ἀντιλήψεις γιὰ τὴν παιδεία τῆς περιόδου τοῦ Διαφωτισμοῦ.

Παρουσιάστηκαν πρωτότυπες ἐρευνητικὲς ἐργασίες, ἄγνωστα ἔργα λογίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ ἀνακωινώθηκαν τὰ πρῶτα συμπεράσματα ὑπὸ μελέτη θεμάτων, ὅπου τονίστηκε ἡ σχέση τῆς ἑλληνικῆς σκέψης, ἐπιστημονικῆς, φιλοσοφικῆς, πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς, μὲ τὴν ἀντίστοιχη εὐρωπαϊκὴ. Ἐγινε προσπάθεια μελέτης τῶν διαύλων ἐπικοινωνίας, διερεύνησης τοῦ τί ἄντλησε ἡ ἑλληνικὴ λογιόσύνη ἀπὸ τὴν εὐρωπαϊκὴ, καὶ ἀπὸ ποῖο συγκεκριμένο πνευματικὸ χῶρο, ἀλλὰ καὶ πῶς οἱ νέες γνώσεις ἀφομοιώθηκαν, πῶς προσαρμώστηκαν στὶς ἑλληνικὲς συνθήκες. ὑπογραμμίστηκε, κυρίως ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους ἀπὸ τὴ Βουλγαρία καὶ τὴ Ρουμανία, ὁ ἐρυθρὸς βαλκανικὸς χαρακτῆρας πὸν, γιὰ τοὺς γνωστοὺς λόγους, τὸ κίνημα τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ εἶχε.

Ἡ ἐπίσκεψη, τέλος, σὲ πνευματικὰ κέντρα τοῦ Διαφωτισμοῦ —Μηλιές, Ζαγορά— ἔδωσε τὴ δυνατότητα σὲ παλαιό-

τερους αλλά και νεότερους ερευνητές να έρθουν και πάλι σε επαφή με τα έργα εκείνα που αποτέλεσαν τους βασικούς άξονες πνευματικής καλλιέργειας του προεπαναστατικού έλληρισμού.

Γενικότερη ήταν η εκτίμηση ότι κατά τις ημέρες του Συνεδρίου αυτού η ιστορική μνήμη δέ λειτούργησε μονοσήμαντα. Μέσα από τη μελέτη των ίδιων των πηγών, μέσα από τη διασταύρωση γνωστών ή μέχρι σήμερα άγνωστων στοιχείων, έγινε μια πολυδιάστατη ανάπτυξη του θέματος, ενώ οι απαντήσεις που δόθηκαν σε ήδη ύπάρχοντα ερωτήματα,

αλλά και τα νέα ερωτήματα που ή συζήτηση έθεσε για περαιτέρω έρευνα, ο γόνιμος διεπιστημονικός διάλογος που αναπτύχθηκε με επιδιώξη όχι τόσο την επίλυση κάποιων θεμάτων όσο την ενίσχυση του προβληματισμού, την ενίσχυση της έρευνας, έδειξαν ότι σε μεγάλο βαθμό πραγματοποιήθηκε ο σκοπός της 'Οργανωτικής 'Επιτροπής του Συνεδρίου και των φορέων που το όργάνωσαν, να αποτελέσει η εκδήλωση αυτή σημείο αναφοράς στην έρευνα γύρω από τα προβλήματα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού.

Γιάννης Καρᾶς

8ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟ

(Bristol, 21-27 'Ιουλίου 1991)

Το 8ο Διεθνές Συνέδριο για τον Διαφωτισμό διεξήχθη από τις 21 έως τις 27 'Ιουλίου 1991, στο Bristol, μία από τις πιο σημαντικές έμπορικές πόλεις της 'Αγγλίας κατά τον 18ο αιώνα. Οι διοργανωτές της παραπάνω διεθνούς συνάντησης επέλεξαν ειδικά αυτήν την ωραϊότατα διατηρημένη πόλη, που είναι ένα ζωντανό πανεπιστημιακό κέντρο στις μέρες μας, επειδή ακριβώς παρέχει στον επισκέπτη της, μέσα από τα πολεοδομικά της σύνολα, την τέχνη αλλά και τα χαρακτηριστικά τοπία της γύρω περιοχής που ενέπνευσαν πλείστους 'Αγγλους ζωγράφους της περιόδου (landscape painting), μία αντιπροσωπευτική εικόνα του αιώνα των Φώτων στην 'Αγγλία.

Η ευρεία θεματολογία του Συνεδρίου, που συγκεντρώνει κατά παράδοση πλήθος ειδικών επιστημόνων από όλον τον κόσμο, έχει παγιωθεί πια να προβάλλει και να αξιοποιεί τις πολυήμιαντες αναγνωστικές εκφάνσεις του Διαφωτισμού τόσο στη διαμόρφωση του ευρωπαϊκού στοχασμού της εποχής όσο και στις δομές της κοινωνικής οργάνωσης και στις εκδηλώσεις της καθημερινής ζωής. Έτσι ώστε, εκτός από τις αναμενόμενες

κλασικές ενότητες, τις αφιερωμένες στα μείζονα φιλοσοφικά και λογοτεχνικά θέματα που διαρκώς εμπλουτίζονται από νέες προσεγγίσεις, εντάσσονται πλέον οργανικά και εκ παραλλήλου, αν και με μικρότερο ποσοστό προσέλευσης, και άλλες που επιχειρούν να διερευνήσουν τις συνιστώσες του έμποριου και της βιομηχανίας, να αποτυπώσουν τις πολεοδομικές συλλήψεις της εποχής, να προσεγγίσουν ερμηνευτικά τη διεύρυνση των επικοινωνιών και την καλλιέργεια του φαινομένου του περιηγητισμού καθώς και το ζήτημα της ανάπτυξης των επιστημών και της τεχνολογίας. 'Ακόμη έννοιες πρόσφορες προς διερεύνηση όπως η οικογένεια, η υγεία και η ιστορική νοσολογία κατέχουν τή θέση τους στη διάγθρωση των θεματικών ενότητων. 'Ο Έγκυκλοπαιδισμός του αιώνα των Φώτων αποτυπώνεται θα λέγαμε συμβολικά σε αυτήν την πληθώρα των πτυχών που προτείνονται για μελέτη, τουλάχιστον σύμφωνα με τις αρχικές προθέσεις της 'Οργανωτικής επιτροπής.

Μεγάλης έμβελειας συνάντηση ποσοτικά και ποιοτικά, καθώς συγκεντρώνει σχεδόν 1000 συνέδρους, οι οποίοι εκθέ-

των τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν τους σὲ πολυάριθμες, παράλληλες συνεδρίες μὲ ὄλα τὰ σχετικά μειονεκτήματα καὶ τὰ προβλήματα ἐπιλογῆς ποὺ συνεπιφέρει αὐτὴ ἢ ἀναγκαία διάσπαση γιὰ τὸν ἀκροατὴ. Ὡστε εὐλογο εἶναι νὰ προβλέπονται ἐνορχηστρώσεις συνόλου, κορυφώσεις ποὺ παρέχονται ἐξ ὁρισμοῦ ἀπὸ τὶς προγραμματισμένες ὀλομέλειες κατὰ τὴν ἔναρξη καὶ κατὰ τὴ λήξη τῶν ἐργασιῶν.

Ἀπολαμβάνοντας τὴν αὐστηρὴ βρετανικὴ παράδοση στὸ *Great Hall* τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ *Bistol* ἡ ὀλιγομελὴς ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεία εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ παρακολουθήσει τὴν τολμηρὴ ματιὰ τοῦ *Robert Darnton*, ποὺ ἀναζήτησε στὶς σημερινὲς πραγματικότητες τοῦ πολιτικοῦ χάρτη τῆς Εὐρώπης τὴν ὀλοκλήρωση τῶν προσδοκιῶν τοῦ Διαφωτισμοῦ γιὰ τὴ διαμόρφωση πέραν τῶν ἔθνικῶν συνόρων μιᾶς *République des Lettres* («*Reinving the Republic of Letters*»). Ἄλλες εἰσαγωγικὲς ὀμιλίες ἐγγράφηκαν σὲ περισσότερο στερεότυπα πρότυπα, ὅπως τοῦ *Roland Mortier* («*Les générations littéraires devant la Révolution française*»), ἢ ἐντάχθηκαν σὲ θεματὰ πλαίσια αἰσθητικῶν ἐρημνευτικῶν συνθέσεων, ὅπως τοῦ *Howard Weinbrot* («*Enlightenment canon wars: Anglo-French views of literary greatness*») καὶ τοῦ *Georges Rousseau* («*Cannibal Discourse, the Grand Tour, and Literary History*»). Ἡ τελευταία ἐναρκτηρία ὀμιλία ἀφοροῦσε τὴν ἀναμφισβήτητη Βίβλο τοῦ Διαφωτισμοῦ ἢ *Beatrice Didier* ἀνέπτυξε τὸ θέμα «*L'art sacré dans l'Encyclopédie*».

Στὴν καταληκτικὴ συνεδρία ὁ τόνος δόθηκε ἀπὸ τὸν *Jean Sgard*, ὁ ὁποῖος ἀνέλυσε μὲ τὸν συνήθη ἐναργὴ τρόπο τὸ φαινόμενο τοῦ «*montgolfière*» (*balloon*), καταδεικνύοντας πὼς ἡ εἰσαγωγὴ αὐτῆς τῆς καινοτομίας στὴν παρισινὴ κοινωρία τοῦ 18ου αἰῶνα, προῖόν τῆς φιλέρενης διάθεσης τῆς περιόδου, προκά-

λεσε ἀφενὸς μὲν μαζικὰ φαινόμενα ποὺ ἐντάσσονται στὸ πεδίο τῶν νοοτροπιῶν ἀλλὰ καὶ ἀφετέρου καθρεφτίζει τὶς φιλοσοφικὲς ἀνανεωτικὲς τάσεις τῶν Φώτων («*Les philosophes en montgolfière*»). Ὁ *Roy Porter* συνέδεσε μιὰ ἐνδιαφέρουσα πτυχὴ τοῦ Διαφωτισμοῦ μὲ τὴν παρουσίαση ἐνὸς τοπικοῦ λογίου («*Thomas Beddoes of Bristol: the dilemmas of Enlightenment medicine*»).

Ἀπὸ τὶς 10 προτεινόμενες θεματικὲς ἐνότητες (1. *Urban development and the countryside, Le développement urbain et la campagne*. 2A, 2B, 2C *Enlightenment and opposition, Les Lumières et leurs adversaires*. 3. *Trade and manufacturing, Commerce et industrie*. 4. *Women's studies, Études féminines*. 5. *Correspondences and literary communication, Correspondances et la communication littéraire*. 6. *History of the book and press, Histoire du livre et de la presse*. 7. *Science and technology, Science et technologie*. 8A, 8B, 8C *Literature and the arts, La littérature et les arts*. 9. *Travel and communications, Voyages et communications*. 10. *The family, La famille*) τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ἀνακωνώσεων συνωστίσθηκαν σὲ δύο ἐνότητες, στὴ δεύτερη («Ὁ Διαφωτισμὸς καὶ οἱ ἀντίπαλοί του») ποὺ κάτω ἀπὸ αὐτὸν τὸν γενικευτικὸ τίτλο συμπεριέλαβε ἀρκετὰ διαφορετικὰ μεταξὺ τους θέματα (ὅπως λ.χ. τὴν ἑπο-ἐνότητα μὲ κεντρικὸ ἄξονα τὸ φαινόμενο τῶν *Anti-philosophes* ἢ τὸ ζήτημα τῶν *Elections and Society* κτλ.) καὶ στὴν ὀγδοῦ ἐνότητα («Ἡ λογοτεχνία καὶ οἱ τέχνες»), ὅπου ἐντάχθηκαν ὅσα θέματα ἀφοροῦσαν στὶς αἰσθητικὲς ἔννοιες καὶ τάσεις ποὺ καλλιέργησε ὁ Εὐρωπαϊκὸς Διαφωτισμὸς τόσο στὸν τομέα τῆς θεωρίας ὅσο καὶ σὲ αὐτὸν τῆς δημιουργικῆς λογοτεχνικῆς ἔκφρασης, τῆς δραματολογίας καὶ τῶν ἄλλων καλῶν τεχνῶν.

Σημαντικές και ενδιαφέρουσες στιγμές του Συνεδρίου στάθηκαν, και όχι άδικα, τα πολυάριθμα *Seminar Papers/Tables rondes* (1. *The domestic arts*. 2. *La communication par manuscrit*. 3. *James Boswell and the Enlightenment*. 4. *Conflict and opposition in the Scottish Enlightenment*. 5. *The French Revolution and public opinion*. 6. *Large editorial projects in progress*. 7. *William Beckford*. 8. *War and peace*. 9. *Les métamorphoses de l'Encyclopédie*. 10. *International reception processes* και 11. *Health and sickness*). Καθώς ο τρόπος διάρθρωσής τους τους έδωσε τη μορφή μικρών συμποσίων με κοινό θέμα και ή εδλόγιστη δομή τους επέτρεψε την κατά περίπτωση παρέμβάση των παρευρισκομένων έπιστημόνων, ανταποκριθήκαν σε μία πιό σύγχρονη αντίληψη και σε μία ούσιαστική έπιταγή της έρευνας. 'Ανάμεσα σ' αυτά που στάθηκε δυνατόν να παρακολουθήσω ιδιαίτερο ενδιαφέρον και συμμετοχή προκάλεσαν 1ο τó σεμινάριο που εξέτασε τόν ρόλο και τή λειτουργία του χειρογράφου ως μέσου έπικοινωνίας και του οποίου ή προβληματική έπικεντρώθηκε στη διάχωση των έπαναστατικών ιδεών με τή βοήθεια των λεγομένων *clandestins χειρογράφων* που κυκλοφόρησαν ενόρτητα κατά τήν περίοδο του Παλαιού Καθεστώτος (*Ancien Régime*), 2ο αυτό που αναφέρθηκε στις (μεταμορφώσεις της 'Εγκυκλοπαιδείας), και άγκάλιαζε τόσο θέματα που άφορούσαν τó περιεχόμενο της

ύλης της, όσο και ζητήματα πρόσληψής της σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες και 3ο αυτό που άπεφρώθηκε στις διαδικασίες τής πρόσληψης δια-εθνικών (*transnationaux*) πολιτισμικών φαινομένων μέσα στο εύρú γεωγραφικό φάσμα τής Ευρώπης του Διαφωτισμού. Θεωρώ ότι ή γαλλική άπόδοση του τίτλου στάθηκε περισσότερο σαφής: «*Processus de reception transnationaux dans l'Europe des Lumières*».

Άς μου έπιτραπεί να κλείσω τόν μικρό τούτο άπολογισμό προβαίνοντας σε ένα κριτικό σχόλιο. Παρ' όλη τήν έμμερει αίσθηση μιás ύποτονικότητας, διακριτής κατά τή διεξαγωγή ενός τμήματος των έργων, κίνδυνος που έλλοχεύει άλλωστε στους μηχανισμούς έπανάληψης, τó 8ο Διεθνές Συνέδριο για τόν Διαφωτισμό νομίζω ότι πέτυχε τόν κυριότερο στόχο του: να λειτουργήσει δηλαδή συνεκτικά και ένοποιητικά για τούς άνα τήν ύφήλιο *dux-huistiémistes* προβάλλοντας για έπεξεργασία μία πραγματική ποικιλία θεμάτων και προσδίδοντας στις μεμονωμένες έρευνες συλλογικές προεκτάσεις και προβληματισμούς.

Τόν Ο.Μ.Ε.Δ. εκπροσώπησαν ό Γενικός του Γραμματέας κύριος Δημήτρης 'Αποστολόπουλος, ό οποίος μετείχε στις συνεδριάσεις του 'Εκτελεστικού Γραφείου τής Διεθνούς 'Εταιρείας και στη Γενική Συνέλευση τής ISECS/SIEDS, ή κυρία 'Αθανασία Γλυκοφρόδη-Λεοντίνη και ή ύπογράφουσα.

Άννα Τζαμπάκη

ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΩΝ

Όκτώβριος 1993: Ρωσία, Μόσχα

Monarchy and Power in the Age of Enlightenment

Anna Petinova, *Russian Society for Eighteenth-Century Studies, Institute of Universal History, Leninsky pr.*

32α, 117334 Moscow, Russia

7-9 Όκτωβρίου: Γόθιο

Οί περιηγητές ως πηγή τής 'Ιστορίας τής Μάνης

Δήμητρα Πέγγλη, KNE/EIE, Βασ.

Κων/νον 48, Ἀθήνα, Τηλ. 7229811, Fax. 7246 212.

14-16 Ὀκτωβρίου 1993: Καναδάς, Τορόντο

Rediscovering Modernity / Redécouverte de la modernité, 1492-1789

David Smith, Dept of French, Victoria College, University of Toronto, 73 Queen's Park Crescent, Toronto, Ontario, Canada M5S 1K7.

20-23 Ὀκτωβρίου 1993: Γαλλία, Villeurbanne

Libraires et négoce en Europe, 1510-1830

Dominique Varry, ENSSIB, 17-21 bd du 11 novembre 1918, 69623 Villeurbanne Cedex, France.

25-29 Ὀκτωβρίου 1993: Γαλλία, Pau
118e congrès national des sociétés historiques et scientifiques

Martine François ἢ Isabelle Masse, Comité des Travaux Historiques et Scientifiques, 1 rue d'Ulm, 75005 Paris, France.

29-30 Ὀκτωβρίου 1993: Γερμανία, Halle

Dichtungstheorien der deutschen Frühaufklärung

Hans-Joachim Kertscher, Europäisches Zentrum für Aufklärungs- und Pietismusforschung, Martin-Luther-Universität Halle - Wittenberg, Postfach 8, Franckeplatz 1, Haus 37, 4010 Halle, Germany.

11-13 Νοεμβρίου 1993: Ἑλβετία, Neuchâtel

Une européenne: Belle de Charrière en son siècle

Secrétariat, L'Association suisse des

Amis de Mme de Charrière, Bibliothèque publique et universitaire, 2000 Neuchâtel, Suisse.

17-20 Νοεμβρίου 1993: Γερμανία, Wolfenbüttel

Nützliche Künste: Entwicklung, Anwendung und Rezeption von Technik in Deutschland im 18. Jahrhundert

Ulrich Troitzsch, Institut für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte, Universität Hamburg, Allende Platz 1, 2000 Hamburg, ἢ Gotthardt Frühsorge, Herzog August Bibliothek, Postfach 1364, 3340 Wolfenbüttel, Germany.

4-6 Ἰανουαρίου 1994: Βρετανία, Λονδόν
BSECS Annual Conference

John Price, 8 Cloudesley Square, Islington, London N1 0HT, UK.

19-20 Φεβρουαρίου 1994: Βρετανία, Norwich

Thomas Paine et les horizons de la démocratie

John Keane, Centre for Democracy, University of Westminster, 70 Great Portland Street, London W1N 5AL, UK ἢ Bernard Vincent, 65 rue Cl. Bernard, 75005 Paris, France.

Μάρτιος 1994: Γαλλία, Βερσαλλίες

Les poètes sous la Terreur: de l'événement au mythe

E. Guitton, 2 villa du Bourg-l'Evêque, 35000 Rennes, France.

14-16 Ματίου 1994: Γερμανία, Münster
Städtisches Gesundheits- und Fürsorgewesen vor 1800

Peter Johaneck, Institut für vergleichende Städtegeschichte, Universität Münster, Syndikatplatz 4/5, 4400 Münster, Germany.

Μάιος 1994: Γερμανία, Βερολίνο ή
Πότσδαμ

Schweizer in Berlin

Simone Zurbuchen, *Philosophisches Seminar der Universität Zürich, Culmannstrasse 1, 8006 Zürich, Switzerland.*

Ίούλιος 1994: Γερμανία, Halle

Die Erforschung der europäischen Frühaufklärung und des Hallenser Pietismus

Arno Sames, *Europäisches Zentrum für Aufklärungs- und Pietismusforschung, Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, Postfach 8, Francke-Platz 1, Haus 37, 4010 Halle, Germany.*

9-13 Σεπτεμβρίου 1994: Ήλβετία, Gargnano am Gardasee

International Conference of the Study Group on 18th-century Russia

Horst Rohling, *Unterkrone 37, 5810 Witten, Germany.*

29 Σεπτεμβρίου - 5 Οκτωβρίου 1994: Βρετανία, Όξφορντ· Γαλλία, Παρίσι

Congrès international: Voltaire et ses combats

Organisateurs: Ulla Kölvig, Christiane Mervaud, *Voltaire Foundation, Taylor Institution, Oxford OX1 3NA, UK.*

16-19 Νοεμβρίου 1994: Γερμανία, Halle
Aufklärung und Universität

Arno Sames, *Europäisches Zentrum für Aufklärungs- und Pietismusforschung, Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, Postfach 8, Francke-Platz 1, Haus 37, 4010 Halle, ή Gotthardt Frühsorge, Sekretär der DGEJ, Herzog August Bibliothek, Postfach 1364, 3340 Wolfenbüttel, Germany.*

18-19 Νοεμβρίου 1994: Καναδάς, Ed-
monton

Vision 18/20

Magdy Gabriel Badir, ή Vivien Bosley, *Dept of Romance Languages, Faculty of Arts, University of Alberta, Edmonton, Canada T6G 2E6.*

Δεκέμβριος 1994: Γαλλία, Clermont-
Ferrand

Autour du Père Castel et du clavecin oculaire

Jean-Louis Jam, *Centre de Recherches Révolutionnaires et Romantiques, 29 bd Gergovia, Université Blaise-Pascal, 63037 Clermont-Ferrand Cedex, ή Manuel Couvreur, Groupe d'Études du XVIIIe siècle, Université Libre de Bruxelles (CP 108), 17 av. Fr. Roosevelt, 1050 Bruxelles, Belgium.*

(Πηγή: *Bulletin d'information τής ISECS/SIEDS*)

ΤΟ 9ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟ

(Münster 23-29 Ίουλίου 1995)

Τò 9ο Διεθνές Συνέδριο για τὸ Διαφωτισμὸ θὰ συνέλθει στὸ Münster τῆς Βεστφαλίας ἀπὸ τὶς 23 ἕως τὶς 29 Ίουλίου 1995. Τὸ κεντρικὸ του θέμα εἶναι ἀφιερωμένος στὴν παιδεία τοῦ 18ου αἰώνα.

Τὰ μέλη τοῦ Ὁμίλου πὸν ἐπιθυμοῦν

νὰ λάβουν μέρος στὸ Συνέδριο θὰ πρέπει νὰ συμπληρώσουν καὶ νὰ ἀποστείλουν ἕνα ἐρωτηματολόγιο, τὸ ἐντυπο τοῦ ὁποῖου μποροῦν νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὴ Γραμματεία τοῦ ΟΜΕΑ: Βασ. Κωνσταντίνου 48, 116 35 Ἀθήνα, Τηλ. 7229 811.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΛΕΑΝΔΡΟΥ ΒΡΑΝΟΥΣΗ

Στις 20 Ἀπριλίου 1993 ἦρθε τὸ ἀγγελ-
μα τοῦ θανάτου τοῦ Λεάνδρου Βρανού-
ση, ἰδρυτικοῦ μέλους τοῦ ΟΜΕΔ καί,
γιὰ σειρά ἐτῶν, μέλους τοῦ Δ.Σ. Ὁ Ὀ-
μιλὸς ἀνακοίνωσε, στὸ ψήφισμα ποὺ
ἐξέδωσε γιὰ τὸ θλιβερὸ γεγονός, τὴν

ἀπόφασή του νὰ ὀργανώσει ἐπιστημονικὸ
μνημόσυνο γιὰ νὰ τιμήσει τὸν ἐξέχοντα
νεοελληνιστὴ ποὺ ἀφιέρωσε ἕνα μεγάλο
μέρος τῶν ἐρευνῶν του στὴ μελέτη τοῦ
Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ.